

Kouvolan kaupungin osallistuvan budjetoinnin OmaKouvola -toimintamalli

Mitä on osallistuva budjetointi

Osallistuva budjetointi eli osbu tarkoittaa sitä, että asukkaat ovat mukana vaikuttamassa julkisia verovaroja koskevassa keskustelussa, suunnittelussa ja päätöksenteossa. Osallistuva budjetointi on demokraattinen prosessi. Se on keskustelua yhteisistä ideoista, rahasta, resursseista ja tekijöistä, myös niukkuudesta. Se on kompromissien ja ratkaisujen etsimistä yhdessä, todellisten tarpeiden tunnistamista. Se on keskustelua arvoalinnoista. Se on Kouvolassa uudenlainen tapa ajatella ja suhtautua yhteisten verovarojen käytön suunnitteluun. Osallistuva budjetointi on keino parantaa valmistelun ja päätöksenteon laatua ja avoimuutta sekä innostaa asukkaita osallistumaan ja ottamaan myös itse vastuuta.

Kuntalain 5 luvun 22 § mukaan osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja;
- 2) selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin;
- 4) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun;
- 5) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
- 6) tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua

Osallistuva budjetointi on kunnille uusi ajattelu- ja toimintatapa tilanteessa, jossa kuntatalous on perusteellisesti uudistumassa. Uudistukset mullistavat valtion ja kuntien välisen rahoituksen. Sen ohella uudistukset heijastuvat kuntien kykyyn huolehtia asukkaiden tarvitsemista palveluista, hyvästä lähiympäristöstä ja paikallisesta elinvoimasta. Toimivien ja taloudellisesti järkevien ratkaisujen etsiminen on kunnissa suuri haaste. Osallistuvassa budjetoinnissa yhdistetään kaksi tärkeää asiaa: kunnallinen demokratia ja tehokkuutta tavoitteleva talousohjaus. (Kuntaliitto.)

Kouvolan kaupungin osallisuussuunnitelman 2021–2025 mukaisesti kuntalaisille järjestämään mahdollisuuksia yhdessä tekemiseen, esim. järjestämällä yhteisötiloissa uudenlaista toimintaa ja koulutusta. Lisäksi luodaan tilaisuuksia kaikenikäisten asukkaiden aktiivisuudelle, kehittämiselle ja uudennaisille innovaatioille sekä osallisuuden rakenteiden vahvistamiselle. Osallistuvan budjetoinnin menetelmässä toteutuvat parhaimmassa tapauksessa monet osallisuussuunnitelman tavoitteet.

Asukkaiden osallistaminen erilaiseen päätöksentekoon on osa osallistuvaa budjetointia. Sitä on käytetty esimerkiksi teknisen toimialan puistojen suunnitteluissa, maakäytön suunnittelussa, nuorisopalveluissa ja Sarkolan koulun taideteoskyselyissä. Osallistuva budjetointi tuo asukkaita yhteen ja lisää talkoohenkeä ja yhdessä tekemistä. Kaupungin omassa toiminnassa osallistuva budjetointi lisää poikkihallinnollista yhteistyötä ja auttaa toimenpiteiden kohdentamisessa.

OmaKouvola-toiminta

OmaKouvolan vuotuinen työstäminen käynnistetään osallisuuskoordinaattorin toimesta edellisen vuoden lokakuussa. Toimialoilta pyydetään edustus toteutustiimiin. Toteutumistiimissä on kaupungin toimialojen lisäksi yksi kustakin seuraavista toimijoista: aluetoimikunnista, kylien neuvottelukunnasta, vapaa-ajanasukastoimikunnasta ja järjestöjen neuvottelukunnasta. Toteutustiimi valitsee mahdollisen teeman, valmistelee kyselyn kuntalaisille, käy ideat läpi, vie ideat yhteiskehittämisen työpajoihin, valmistelee kuntalaisäänestyksen ja käy äänestyksentuloksen läpi sekä valmistelee tämän pohjalta ideat päätöksentekoon. Osallistuvasta budjetoinnista tehdään viestintäsuunnitelma. Lisäksi järjestetään osallistuvan budjetoinnin koulutus toteutustiimiläisille.

Marras-joulukuussa on avoin ideointi kuntalaisille. Omalla nimellä ideansa jättäneitä kuntalaisia voidaan kutsua mukaan yhteiskehittämiseen. Toteutustiimi valitsee saapuneista ideoista ne, jotka

ovat toteuttamiskelpoisia ja ne käsitellään yhteiskehittämistyöpajassa tammikuussa. Tavoitteena on kuulla eri toimijoita ja sitä kautta kehittää ideoita. Tarvittaessa ideoita yhdistellään ja kehitetään. Työpajojen jälkeen ideat menevät äänestykseen.

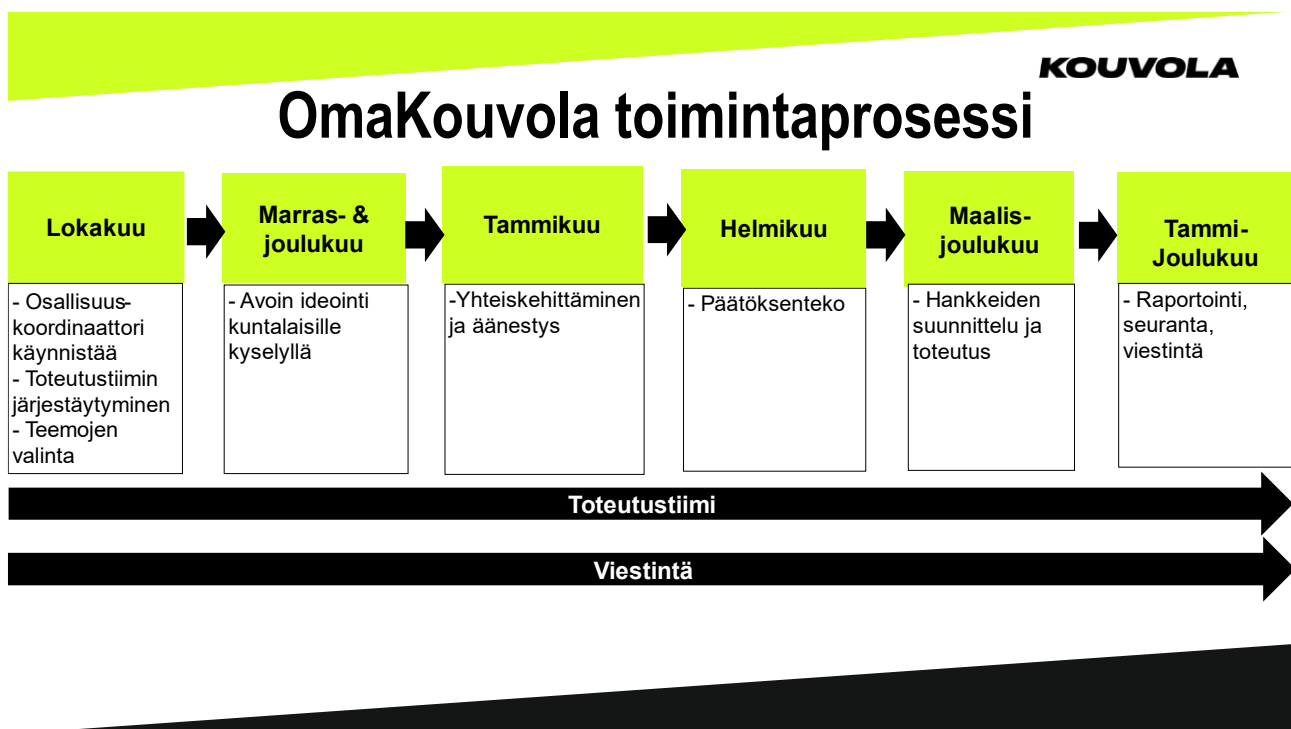
Toteutustiimi käy läpi eniten ääniä saaneet ideat ja valitsee toteutettavaksi ehdotettavat ideat. Päätöksen toteutettavista ideoista tekee hyvinvointipäällikkö helmikuussa toimialojen kanssa käydyn keskustelun perusteella.

Valittujen ideoiden suunnittelu ja toteutus käynnistyvät maaliskuussa. Hankkeet on tarkoitus saada toteutettua saman vuoden aikana.

Hankkeiden tuloksia seurataan ja raportoidaan seuraavan vuoden viestintäsuunnitelman mukaisesti tammikuussa kuntalaisille, osavuositarkastuksien ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Kouvolassa toteutetaan osallistuvaa budjetointia talousarviossa hyväksytyyn summaan mukaisesti. Tarkoituksena on rahoittaa mahdollisimman monia pieniä hankkeita kaupungin eri puolilla. Maksimissaan yhden hankkeen kustannus voi olla 20 000 euroa. Hankkeet eivät voi lisätä kaupungin vuosittaisia käyttötaloustaloukskustannuksia. Ehdotuksia toteutettavista hankkeista voisivat olla mm. tapahtumat, luontopolut, grillipaikat ja pöytäryhmät, kyltit, urheilupelien maalit, kiipeilyseinät, liikuntavälineet ja vesialueiden ruoppaukset.

Toimintamallin prosessi

Arviointikriteerit

Arviointikriteerit auttavat kuntalaisia ymmärtämään minkälaisia ideoita he voivat esittää. Arviointikriteerit osallistuvan budjetoinnin ideoille ovat seuraavat:

- toteutuu Kouvolassa
- on uusi (ei saa olla aikaisempaa jatkuvaa rahoitusta kaupungilta)
- on kaupungin päätettävissä oleva asia ja toteuttaminen oltava kaupungin toimivallassa (ei kohdennu esimerkiksi yksityiselle maa-alueelle)

- on toteutettavissa osallistuvan budjetoinnin rahoituksella
- on suunnattu voittoa tavoittelemattomaan, yleishyödylliseen tarkoitukseen
- noudattaa Suomen voimassa olevaa lainsäädäntöä
- ei ole kunnan perustoimintaa, mutta voi tukea sitä
- ehdotus on toteutettavissa kuluvan vuoden loppuun mennessä
- ehdotuksen myötä kaupungille ei aiheudu pysyviä henkilöstö- tai muita käyttötalousmenoja tuleville vuosille
- ei ole ristiriidassa kaupungin toimintaa ja palveluja koskevien kehittämissuunnitelmien tai selvitysten kanssa
- ei ole voimassa olevan kaavan tai kaupungin toimivaltaisen toimielimen tekemien päätösten vastainen
- toteutettavan idean tulee olla kaikkien kuntalaisten käytössä mahdollisimman laajasti

Ideoista ei makseta palkkioita eikä toteutukseen osallistuville makseta erillisiä palkkioita, matkakuluja eikä ansionmenetykskorvauksia.

Yhteistyöstämisvaiheessa ideoita voidaan tarvittaessa yhdistää laajemmaksi kokonaisuudeksi.

Raportointi ja seuranta

Osallistuvasta budjetoinnista raportoidaan kaupungin osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöksessä. Kuntalaiset voivat seurata toteutusta verkkosivuilta. Verkkosivuille myös kerrotaan toteutuksien eri vaiheista ja niissä onnistumista.

Lähteet: Kuntaliitto